

Landskap: Skåne ..... Upptecknare: Brita Hvas
 Härad: Luggude ..... Berättare: Fröken Tiny Danström
 Socken: Farhult ..... Berättarens yrke:
 Uppteckningsår: 1952 ..... Född år 1890 i N. Häljaröd

Div. om N.Häljaröd nr. 2. Gemensam grus- och tång-
 täkt, gammal hamn och väg samt Kapples tegelbruk. sid.1-3

Fiske. 4-5

"Slåbyxor" . Nässlor. Färgningm.m. 6.

A 753 = Bockpötecharing 1826
 A 754 = " 1865
 A 755 = Örensåkerbrakt
 A 756 = Kapebrakt 1780
 A 757 = Binsens handlevjen
 N. Häljaröd

se A 753 -
 - A. 757
 G. 1947.

ACC. N:R M. 12557: /

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Div. om N. Häljaröd nr. 2, gammal hamn och väg samt Kapples te-
gelbruk.

Namnet Danström kommer av Danhult. Det var en soldat i släkten, som kom därifrån, och efter hans tid har familjen hetat Danström, närmare bestämt från 1801.

Min far ärvde gården 1881 efter sin mor. 1889 gifte han sig. Min mor var född på gården väster om denna, så hon behövde bara hoppa över staketet när hon gifte sig. - Hon lever än; hon blir 89 år nästa gång. Gården står fortfarande i hennes namn, men vi är fyra syskon som sköter den gemensamt. Min mors föräldrahem är sålt nu till dem som har gården på den andra sidan. Den bortre delen på boningslängan är smalare än den som ligger hitåt. Den byggdes först. Sen byggdes destilleren större delen, och det var meningen att den äldsta delen skulle ha breddats men det blev aldrig av, så därför ser huset litet ojämnt ut. På den här gården är boningshuset byggt 1860, uthusen 1830. Gamla boningshuset är numera svinstall; det har legat längre ner i trädgården. I en beskrivning från 1830 stod det att alla golven i boningslängan var jordgolv utom ett som var av trä, och det var så sent som 1830. Före skiftet låg gården vid båda sidor om vägen. Här i trakten var det enskifte på 1830-talet. När folk skulle flytta sina gårdar från byn, så ville de bo vid landsvägen allesammans. De brukade lämna sina gamla hus och så fick de antingen pengar eller hjälp till att bygga nya hus. Men

ACC. N:R M. 12557:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

man tog till vara virket från de gamla husen när man skulle bygga. Det kan man se av att de har byggt in lösholt från andra ställen i uthusen här på gården. Initialerna på dem har inte hört till några som har bott på denna gård.

Vid enskiftet satt min fars farmor som änka på gården, och hon bevakade inte sin rätt vid skiftet, så denna gårdens ägor går inte ner till vattnet på något ställe. Strandmalen här nedanför hör till Lönhults gård och vi betalar några kronor om året dit för att vi skall få ha marken där. Själva strandkanten är gemensam för hela byn. Allra nederst har det aldrig varit skiftat. Det är gemensam grus- och tångtäkt där. Det har aldrig blivit ändrat utan står som tångtäkt fortfarande. Vem som helst får köra tång där, och det finns en särskild väg till det. På sandjorden gör tången sin nytta, ^{och} den hindrar frosten att skada rotfrukten.

Gärdesgården öster om vårt var särskilt stor och bred för det var gräns mellan frälse och ofrälse mark. Det hörde till Rögle gård, det som låg på andra sidan om gärdesgården.

Här nedanför har varit en hamn en gång. På 1840-talet lät Wachtmeister på Rögle bygga den som lasthamn för spannmålen. Där kom en mängd skutor och lastade spannmål. De körde spannmålen från Rögle gård med fyra hästar före var skjuts. Det var ju ingen järnväg då. Hamnen låg därborta på en udde. Den rase-

ACC. N:R M. 12557:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

rades så småningom av stormen. Egentligen var det en ö, som hamnen byggdes på, men det byggdes en lång risväg dit ut, så den kom att ligga på en udde. De gjorde en väg, som de bottnade under med stora risbuntar. Den kallas ännu för risvägen.

Den där Wachtmeister på Rögge kom på obestånd, så efter hans död såldes en hel del jord för att de skulle kunna klara arvsskatter och sådant där.

Vid Utvälinge ett stycke längre in mot Ängelholm ligger ett tegelbruk, som nu kallas Vegeå tegelbruk. I min barndom hette det Kapples tegelbruk. Där låg nämligen ett kapell förr i världen. Engelsmännen hade silsalterier i det inre av Skälderviken, och då byggdes det där kapellet för att personalen där skulle ha något ställe att förrätta sin andakt. När de grävde där för inte så många år sen så fann de grundmurar där borta från det där kapellet. Magnus Stenbock lär ha tagit tegelsten där för att reparera Vegeholm med. - Jag vet inte när de började med tegelbruket där."

3.

ACC. N:R M. 12557:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fiske.

"Förr var ju fiskarbefolkningen rätt så fattig här. I min barndom låg det fullt med fiskarstugor längs hela stranden, en 15-20 stycken, som nu är rivna. De fanns när jag var skol-
tös; det var fiskare som bodde där. Där som det fanns några kvinnor i stugorna, så strök de räkor och band garn. Räkorna fångades i en mycket småmaskig håv. De gick i grunt vatten och vadade och följde tången. Sen kokade de räkorna och gick omkring och sålde dem. Tångräkorna är små men de är fina i smaken.
- Förr band de alla fiskegarn för hand.

De gick till stan och sålde både räkor och annan fisk. Det minns jag från min barndom, då hade kvinnorna s.k. fiskakylvor som de bar på ryggen. - När fiskarna kom hem från sjön så sa kvinnorna att de skulle 'löa till sjön'.

De gamla gubbarna som fanns när jag var litenlös, det var riktiga original. Det var en som kom hit nästan varenda dag och han berättade allt möjligt. Genom honom fick man veta ganska bra hur de hade det i fiskehamnarna förr i tiden, t.ex. i Läjet där han var fiskedräng i sin ungdom, och i Mölle. Han visste allt möjligt den gubben. Han hade sett skogssnuvan och andra övernaturliga saker också.

I gamla tider har nog även bönderna fiskat till husbehov. Längre tillbaks tror jag att bondpojkar brukade fara till

ACC. N:R M. 12557:5.

Mölle och andra platser där det var sillfiske, för kontanter var det aldrig gott om på en bondgård, och under sillfisket på höstarna kunde de säkert tjäna en bra slant."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5.

ACC. N:R M. 12557:6.

'Slåbyxor'. Färgning m.m.

"När de skulle ut och slå, så högg de alltid med lie. Det vävdes något särskilt lintyg till byxor när karlarna skulle ut och slå, det var mörkgrått och vitt. Det skulle vara till någon sorts slåbyxor till karlarna. Min mor vävde sådant tyg. Jag tror det var långa byxor. Förr gick här ju skräddare och skomakare och sydde på gårdarna. Här var en skräddare, som hette Karl Skog, som gick omkring och sydde, när mor var ung. Han sydde karlarnas kläder.

Nässlor var spånadsväxt förr i världen. Det är säkert därför som man finner så mycket nässlor vid gamla hus.

De höll får så de fick ull till husets behov, och så hade de ju linåker.

När de färgade så hade de växter och annat de använde. När de skulle färga brunt så hade de hundkäx och valnötsblad. Valnöt odlade de rätt mycket förr. Av björklöv fick de en grågrön färg. Och så färgade de blått, s.k. potteblått, som de fick genom att samla urin i en pyts och blanda med något, jag vet inte riktigt vad. Sen var det något som kallades stenmossegult eller -brunt, det var en mossa de plockade på stenar. Jag har aldrig själv varit med om det men har hört talas om det.

- Jag känner inte till någonting om byalag här på denna plats."

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

se M. 12556:1.